

Schitterende re-creatie van Karajans Walküre in Salzburg BR recensie

door Peter Franken

In 1967 gingen de Oster Festspiele in Salzburg van start. Initiator was Herbert von Karajan en het festival werd geopend met een voorstelling van *Die Walküre*. Vijftig jaar na dato werd Karajans encensering zo getrouw mogelijk gereconstrueerd.

Herbert von Karajan vervulde in zijn operaproducties bij voorkeur een dubbelrol: dirigent en regisseur. Voor het decor had hij in 1967 een beroep gedaan op Günther Schneider-Siemssen om zijn ideeën gestalte geven. Deze bouwde een monumentaal decor dat geheel was toegesneden op de toneelafmetingen van het Große Festspielhaus in Salzburg. Jens Kilian reconstrueerde dit decor in al zijn glorie en ontwierp tevens de kostuums. Hier koos hij voor nieuwe ontwerpen, redelijk eigentijds zonder in overdreven moderniteit te vervallen. Vera Nemirova werd aangetrokken als regisseur. Haar vrijheid was beperkt aangezien ze binnen Karajans opzet moest werken, maar door zich geheel te richten op de personenregie kon ze toch haar stempel op het uiteindelijk resultaat drukken. Nemirova heeft uitstekend werk afgeleverd, alle bewegingen, gelaatsuitdrukkingen, getoonde en stille emoties zijn tot in detail bijna vanzelfsprekend. Zeker in de intieme eerste akte is er geen enkel moment sprake van theatraliteit, het is alsof de handeling zich in de realiteit afspeelt, met personen die toevallig zingen in plaats van spreken. Komt bij de werkelijk fantastische belichting van Olaf Freese, die het decor uitlicht in een onwerkelijk groot aantal variaties die elk perfect aansluiten bij de sfeer van het moment. In de derde akte wordt ook de achterwand zeer suggestief belicht wat fraaie effecten oplevert. Het toneelbeeld van de eerste akte wordt gevormd door een reusachtige boom met wijd uitstaande wortels waaronder Hundings huis is gesitueerd. In akte twee is dit vervangen door een uit meerdere delen opgebouwde ellipsvormige catwalk met een iets verlaagde binnenruimte. De delen kunnen ten opzichten van elkaar verplaatst worden waardoor andere vormen ontstaan of de binnenruimte zichtbaar wordt. Vermoedelijk heeft dit voorbeeld George Tsypin geïnspireerd voor zijn *Walküre* ontwerp in Amsterdam. Fricka komt op gevolgd door twee mannen met ramskoppen die een oude gevlekte leunstoel dragen. Afwisselend nemen Wotan en Fricka hier op plaats tijdens hun verbale strijd. Christa Mayer is geweldig op dreef als een tamelijk vileine Fricka die haar gemaal het nakijken geeft. Vitalij Kowaljow zingt en speelt een prachtige Wotan. Hij zet een goed verstaanbare ingehouden zingende oppergod neer die al heel gauw verzuipt in zijn frustraties. Zijn woede in de derde akte oogt levensecht, hij gaat op een manier tekeer tegen Brünnhildes zusters die ik niet eerder heb gezien. Anja Harteros is een uiterst sensuele Sieglinde. Zeer goed bij stem, veel beter dan afgelopen zomer als Elsa in Bayreuth. Hier maakt ze haar reputatie geheel waar. In haar spel met Siegmund wordt op geen enkele wijze de indruk gewekt dat het maar acteren is, alles oogt natuurlijk. Peter Seiffert moet het wat meer van zijn vocale kracht hebben, maar die is dan ook ruimschoots toereikend. Georg Zeppenfeld is een heel goede Hunding. Hij maakt zijn personage niet stereotiep grof maar laat blijken wel degelijk enige toenadering tot zijn vrouw te willen zoeken. Zijn zang is zoals altijd goed verzorgd. Anja Kampe neemt de titelrol voor haar rekening, een klein beetje moeizaam in de 'ho jo to ho's' als ze opkomt maar al gauw zit ze in de juiste groef. Constant niveau tot einde, duidelijk een rol waar ze wel aan toe was na vele malen Sieglinde te hebben gezongen en inmiddels ook met Isolde op haar repertoire. Minpuntje is dat Kampe als enige vrijwel voortdurend naar de zaal zingt, zelfs tijdens de Todesverkündigung.

De Staatskapelle Dresden staat onder leiding van Wagnerspecialist Christian Thielemann. Hij maakt wel eens flink tempo maar deze keer neemt hij de tijd, ongeveer 3 uur en 3 kwartier. Het orkest speelt voortreffelijk en Thielemann houdt het overall goed in toom waardoor alle zangers ook zachtjes en goed articulerend kunnen zingen.

Het is een voorstelling om door een ringetje te halen. Muzikaal sowieso maar ook visueel en zonder de conceptuele fratsen die nadien zo bepalend zouden worden voor het Wagnerrepertoire. Er zijn heel wat opnamen van *Die Walküre* op de markt waarvan een groot deel volstrekt overbodig. Deze opname hoort daar niet bij, het is een absolute aanwinst.

